

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยกับการพัฒนาองค์กร
การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ : คณะกรรมการ ป.ป.ช.

จัดทำโดย นายวรวิทย์ สุขบุญ
๒๓๐๘๓๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๘
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยกับการพัฒนาองค์กร การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ : คณะกรรมการ ป.ป.ช.

นายวรวิทย์ สุขบุญ^๑

บทนำ

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาคู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการทุจริตคอร์รัปชันโดยนักการเมืองก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการทุจริตเชิงนโยบายในช่วงรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย โดยพรรคการเมืองพรรคใหญ่ที่ได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาดจากประชาชนได้นำเสนอนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรชาวนา โครงการรับจำนำข้าวเกี่ยวนละ 15,000 บาท และเมื่อชนะการเลือกตั้งนำนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติ กลับแฝงด้วยผลประโยชน์ที่ตกแก่ตนเองและพวกพ้องได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศอย่างมากมายมหาศาล มากกว่าห้าแสนล้านบาท ซึ่งเป็นความเสียหายอย่างสูง อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่อีกด้านหนึ่งสำหรับประเทศไทยซึ่งปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย กลับปรากฏว่าการพัฒนากระบวนการดำเนินการเอาผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐซึ่งหมายรวมถึงนักการเมืองที่ทุจริตคอร์รัปชันด้วย มักจะมาพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญที่เรียกว่า การรัฐประหาร กล่าวคือ มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญจากอดีตถึงปัจจุบันสามครั้งที่มีการพัฒนาการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐดังนี้

ยุคที่หนึ่ง (พ.ศ. 2540 – 2550) ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้เกิดองค์กรอิสระ เรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐทุกระดับแทนพนักงานสอบสวนในระบบเดิมและมีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งเป็นศาลพิเศษทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่นักการเมืองถูกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติชี้มูลความผิดโดยคำพิพากษาของศาลดังกล่าวให้ถือเป็นที่สุดเพียงศาลเดียวจะอุทธรณ์หรือฎีกาไม่ได้

ยุคที่สอง (พ.ศ. 2550 – 2560) ภายหลังจากการรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน 2549 และภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังคงมีองค์กรอิสระคือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นเดิม แต่ได้มีการปรับปรุงบทบาทให้มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป ส่วนตำแหน่งที่ระดับต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการ และยังคงมีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติชี้มูลว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่เช่นเดิม

^๑ เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ยุคที่สาม (พ.ศ. 2560 - ปัจจุบัน) ภายหลังจากรัฐประหารเมื่อ 23 พฤษภาคม 2557 และภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งยังคงมีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐ เช่นเดิม แต่ปรับบทบาทให้รับผิดชอบตรวจสอบเจ้าพนักงานของรัฐทุกระดับตั้งแต่ชั้นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2540 แต่บัญญัติให้มีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับได้ โดยให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริตเที่ยงธรรม

เป็นที่น่าสังเกตว่าประเทศไทยซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งระหว่างทางมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งหรืออาจเรียกได้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานหลายครั้งหลายหน โดยในบางครั้งเป็นการปกครองภายใต้คณะบุคคลที่เข้ายึดอำนาจจากประชาชนแล้วคืนอำนาจให้ประชาชนเป็นเช่นนี้หลายครั้งหลายหนจนบางคนเรียกว่า “วงจรอุบาทว์” แต่เป็นที่น่าสนใจว่าการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญสามครั้งดังได้กล่าวไว้ข้างต้น เป็นสามยุคการเปลี่ยนแปลงที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐหรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” จึงควรจะได้นำเรื่องนี้บันทึกไว้เป็นกรณีศึกษาแก่ผู้เข้าอบรมหลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตยของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญบุคคลทั่วไป และผู้ที่สนใจด้วย

การเมืองการปกครอง

นับตั้งแต่ พุทธศักราช 2475 ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้รัฐธรรมนูญเปลืองที่สุดประเทศหนึ่ง กล่าวคือ จนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น 20 ฉบับ ฉบับสุดท้ายคือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2560 การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นหลักการที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกนิยมใช้ และเห็นว่าเป็นการปกครองที่ดีที่สุด เนื่องจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเกิดจากความศรัทธาในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถปกครองตนเองได้ จึงกำหนดให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครอง โดยกฎทองคำ (Golden rule) ของหลักประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน กล่าวคือปกครองโดยไม่มีผู้ปกครอง เป็นการปกครองโดยมีกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐธรรมนูญมาจากประชาชน ผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

ทั้งนี้คำว่าประชาธิปไตยมาจากคำสองคำ ได้แก่คำว่า “ประชา” และคำว่า “อธิปไตย” ประชา หมายถึง ประชาชนซึ่งเป็นพลเมืองของประเทศ อธิปไตย หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงหมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศซึ่งเป็นของประชาชน ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy

หลักการของระบอบประชาธิปไตย

อาจกล่าวได้ว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นมีหลักการสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศหรือบางครั้งเรียกว่า “อำนาจอรัฐ” (State power) เป็นอำนาจที่มาจากประชาชนและผู้ที่จะได้อำนาจปกครองจะต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศด้วย

2. ประชาชนมีสิทธิที่จะมอบอำนาจปกครองให้แก่ประชาชนด้วยกันเอง โดยการออกเสียงเลือกตั้ง เลือกตัวแทนของตน เช่น การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา โดยมีการกำหนดวันเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่ง เช่น ทุกสี่ปี หรือหกปี เป็นต้น

3. รัฐบาลจะต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ได้แก่ สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในชีวิต เสรีภาพในการพูด การเขียน การแสดงความคิดเห็น การชุมนุม เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลจะต้องไม่ละเมิดสิทธิเหล่านี้ เว้นแต่เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน

4. ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสมอกันในการที่จะได้รับบริการทุกชนิดที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน เช่น สิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สิทธิในการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย

5. รัฐบาลใช้กฎหมายเป็นบรรทัดฐานในการปกครองด้วยความเป็นธรรมและในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ในสังคมและระหว่างบุคคล รวมทั้งจะต้องไม่ออกกฎหมายที่มีผลเป็นการลงโทษบุคคลย้อนหลังด้วย

ระบอบประชาธิปไตยในระบบสากลแบ่งออกเป็นสองแบบ คือ แบบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและแบบที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งประเทศที่ใช้แบบที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ได้แก่ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม คูเวต เดนมาร์ก สวีเดน ญี่ปุ่น มาเลเซีย ไทย เป็นต้น ส่วนประเทศที่ใช้แบบที่มีประธานาธิบดีเป็นประมุข ได้แก่ อินเดีย สหรัฐอเมริกา เป็นต้น

กล่าวอีกนัยหนึ่งรากฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อธิบายในเชิงวิชาการได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องตั้งอยู่บนรากฐานหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน กล่าวคือ ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้เดิมาซึ่งตัวผู้ปกครองและตัวแทนของตน รวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและตัวแทนที่ประชาชนเห็นว่าไม่ได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรมทุจริตหาผลประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนจนร่ำรวยผิดปกติ

2. หลักเสรีภาพ กล่าวคือ ประชาชนทุกคนสามารถกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้นไม่ไปละเมิดหรือลดทอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และความมั่นคงของประเทศ

3. หลักความเสมอภาค กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัด อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางวรรณะหรือชนชั้นทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจหรือด้วยสาเหตุอื่น ๆ

4. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม กล่าวคือ การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ เป็นต้น อย่างเสมอหน้ากันโดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใด ๆ ลิดรอน เพิกถอน สิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจที่อยู่เหนือกฎหมายหรือเหนือกว่าประชาชน

5. หลักเสียงข้างมาก (Majority rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority rights) การตัดสินใจใด ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตุลาการ ย่อมถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการข้อเรียกร้องของประชาชนส่วนใหญ่ โดยหลักการเสียงข้างมากนี้ต้องใช้ควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไป เพื่อผลประโยชน์ของพวกเขาตนอย่างสุดโต่ง แต่เป็นการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนโดยรวมทั้งหมดเพื่อสร้างให้สังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย และให้ผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ สามารถอยู่ร่วมกับประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ได้อย่างสงบสุข

เพื่อให้เห็นภาพในระบอบประชาธิปไตยชัดเจนยิ่งขึ้นจึงขอนำหลักการของการปกครองระบอบเผด็จการมาแสดงให้เห็น เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับ

การปกครองระบอบเผด็จการ

การปกครองระบอบเผด็จการ หรือ Dictatorship นั้น เป็นการปกครองโดยรวมอำนาจในการปกครองและการบริหารประเทศไว้ที่ผู้นำเพียงคนเดียว หรือรวมไว้ที่คณะบุคคลเพียงคณะเดียว โดยให้บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวมีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจและดำเนินการบริหารประเทศ การปกครองระบอบเผด็จการให้ความสำคัญแก่รัฐและประโยชน์ของรัฐมากกว่าประชาชน โดยให้รัฐบาลมีอำนาจอย่างเต็มที่ ดังนั้น สิทธิและเสรีภาพของประชาชนจึงเป็นเรื่องที่ด้อยกว่าหรือมีความสำคัญรองลงมา

การปกครองระบอบเผด็จการอาจจำแนกได้ 2 แบบ คือ

1. แบบเบ็ดเสร็จนิยม เป็นระบอบที่รัฐบาลจะใช้อำนาจอย่างเต็มที่ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กล่าวคือ ควบคุมทั้งกิจการของรัฐและการดำเนินชีวิตของประชาชน

2. แบบอำนาจนิยม เป็นระบอบที่รัฐบาลจะใช้อำนาจควบคุมการดำเนินการด้านการเมือง การปกครองอย่างเต็มที่ แต่ยอมให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมในระดับหนึ่งตามที่รัฐบาลเห็นว่าเหมาะสม เช่น การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา การถือครองอสังหาริมทรัพย์หรือที่ดิน

แนวความคิดพื้นฐานของการปกครองระบอบเผด็จการ

การปกครองระบอบเผด็จการเน้นการให้ความสำคัญกับรัฐและเชิดชูอำนาจของผู้นำ กล่าวคือ รัฐ คือ สิ่งที่สำคัญที่สุด โดยเชื่อว่าสังคมจะสงบสุขได้ก็ต่อเมื่อรัฐมีความเข้มแข็ง มั่นคง และรัฐบาลมีอำนาจเด็ดขาด ดังนั้น คนทุกคนที่เป็นสมาชิกของรัฐต้องเสียสละเพื่อรัฐ ประชาชนจะต้องยอมถูก

จำกัดสิทธิและเสรีภาพ เพื่อเพิ่มพูนความแข็งแกร่งของรัฐและต้องยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ของรัฐ ทั้งนี้โดยมีสมมติฐานว่ามนุษย์เกิดมามีความแตกต่างกัน เริ่มจากการมีชาติกำเนิด ผ่าพันธุ์และสายเลือดที่แตกต่างกัน มีฐานะทางสังคมที่แตกต่างกัน มีสติปัญญาและความสามารถแตกต่างกัน ผู้ที่มีชาติกำเนิดดี มีสติปัญญาและความสามารถดีกว่าผู้อื่นจึงควรได้รับการยกย่องให้เป็น ผู้นำหรือผู้ปกครอง ดังนั้น ในประเทศเผด็จการ จึงมีการแบ่งผู้คนออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน กลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มผู้นำซึ่งมีอำนาจในการปกครองและมีอภิสิทธิ์เหนือบุคคลอื่น และอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มประชาชนทั่วไปซึ่งมีหน้าที่เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ตามที่ผู้นำกำหนด

หลักการปกครองระบอบเผด็จการ

มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ ดังนี้

๑. รัฐบาลมีอำนาจเด็ดขาด กล่าวคือ รัฐบาลเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ รัฐบาลมีอำนาจเด็ดขาดในการบริหารบ้านเมืองโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความต้องการของประชาชน โดยประชาชนไม่มีโอกาสที่จะคัดค้านรัฐบาลหรือเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง รัฐบาลนิยมใช้กำลังหรือความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการปกครอง และการจัดระเบียบรวมทั้งเป็นเครื่องมือในการขยายอำนาจ ระบอบเผด็จการจึงมักมีการจัดกองกำลังขนาดใหญ่ ทั้งทหารตำรวจหรือมีหน่วยงานพิเศษด้านความมั่นคง เป็นต้น

๒. รวมอำนาจไว้ที่ศูนย์กลางเพื่อให้การบริหารประเทศดำเนินไปอย่างมีเอกภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจึงให้รวมอำนาจไว้ที่รัฐบาลกลาง โดยผู้นำจะมีอำนาจในการสั่งการในทุกเรื่อง แต่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ หรือส่วนภูมิภาค ไม่มีโอกาสได้ปกครองตนเองหรือบริหารงานส่วนท้องถิ่นเหมือนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

กำเนิดองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) (ยุคที่หนึ่ง)

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ โดยภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกระทำการทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นการกระทำความผิดทางอาญานั้นดำเนินการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนแล้วส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลอาญาดังเช่นคดีอาญาทั่วไป ซึ่งผลการดำเนินการเอาผิดกับนักการเมืองที่กระทำการทุจริตตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองถึงก่อนมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ การตรวจสอบดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเอาผิดนักการเมืองระดับรัฐมนตรีได้เพียงรายเดียว ทั้งที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าการทุจริตโดยนักการเมืองมีเป็นจำนวนมาก สาเหตุที่ไม่สามารถเอาผิดนักการเมืองเหล่านั้นได้เนื่องมาจากบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีอิทธิพล มีอำนาจรัฐ มีทรัพย์สิน มีการวางแผน มีการเตรียมการเพื่อกระทำการทุจริตอย่างแยบยล จนยากที่จะหาพยานหลักฐาน ทั้งพนักงานสอบสวนก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในกำกับของรัฐบาล จึงยากที่จะกระทำการอย่างตรงไปตรงมา นอกจากนี้ สังคมไทยยังเป็นสังคมในระบบอุปถัมภ์ มีค่านิยมที่มุ่งสู่อำนาจนิยม พวกพ้องนิยม สุขนิยม จึงยากในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตจนกระทั่งภายหลังเหตุการณ์นองเลือดเมื่อเดือน พฤษภาคม ๒๕๓๕ ได้เกิดกระแสของประชาชนและขบวนการประชาธิปไตยที่ต้องการจะปฏิรูปการเมืองขึ้น ประท้วงเรียกร้องให้รัฐบาลในขณะนั้น คือรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคประชาธิปัตย์ ยกร่าง

รัฐธรรมนูญฉบับประชาชนจนนายมารุต บุณนาค ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตยในเดือน กรกฎาคม ๒๕๓๗ ซึ่งมีศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็นประธานกรรมการ คณะกรรมการชุดนี้ได้นำเสนอประเด็นหลักในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เป็นกรอบความคิดในการปฏิรูปการเมืองแก่สังคมไทย ภายหลังจากส่งมอบข้อเสนอกรอบความคิด ในการปฏิรูปต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่นาน รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ก็ประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เนื่องจากพรรคพลังธรรมถอนตัว จากการร่วมรัฐบาล อันเป็นผลมาจากพรรคฝ่ายค้านอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในปัญหาการแจก เอกสารสิทธิที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ พรรคชาติไทยโดยนายบรรหาร ศิลปอาชา ได้หาเสียงชูประเด็น การปฏิรูปการเมืองเป็นนโยบายหลักและทำให้ชนะเลือกตั้งในเดือน กรกฎาคม ๒๕๓๘ ได้เป็นแกนนำ ในการจัดตั้งรัฐบาล และได้ดำเนินการตามที่หาเสียงไว้โดยมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ มาตรา ๒๑๑ ซึ่งนำไปสู่การยกร่างรัฐธรรมนูญใหม่โดยสภา ร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร) และรัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบรัฐธรรมนูญตามที่สภาร่างรัฐธรรมนูญเสนอ เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๐ และประธานรัฐสภาในขณะนั้นคือ นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ได้นำ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวเป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากตัวแทนประชาชนในระบอบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับอารยประเทศมีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการเมืองของไทยให้มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์และ ตรวจสอบได้ จึงได้มีสาระสำคัญที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อนก่อน กล่าวคือในการตรวจสอบ การใช้อำนาจรัฐได้บัญญัติให้มืองค์กรอิสระขึ้น เรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ททุจริตแห่งชาติ” ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ ของรัฐ โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. ใต้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อวุฒิสภากรณีมีการร้องขอให้ ถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือผู้ดำรง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริต ต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายออกจากตำแหน่ง

๒. ใต้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นส่งไปยังอัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดี ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกรณีผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

๓. ใต้สวนและวินิจฉัยกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่ำรวยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

๔. ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงรวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วย ประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกแปดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ทั้งนี้ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาจำนวน ๑๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๗ คน ผู้แทนพรรคการเมืองทุกพรรคที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคละหนึ่งคนซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๕ คน เป็นกรรมการ คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่สรรหาและจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๑๘ คน (๒ เท่าของจำนวนทั้งหมด) เสนอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเลือก

ผลงานสำคัญในด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในยุคนี้ มีดังนี้

ด้านปราบปรามการทุจริต มีคดีสำคัญ เช่น

๑. คดีกล่าวหานายรักเกียรติ สุขธนะ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข และนายจิรายุ จรัสเสถียร ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ทุจริตการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข และเรียกรับเงินจากบริษัทยาและเวชภัณฑ์ จำนวน ๕ ล้านบาท

๒. คดีกล่าวหานายวัฒนา อัครเวม อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ทุจริตที่ดินในโครงการบำบัดน้ำเสียคลองด่าน รวมงบประมาณกว่า ๒๓,๗๐๐ ล้านบาท

๓. คดีกล่าวหานายชูชีพ หาญสวัสดิ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนายวิทยา เทียนทอง อดีตเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตและร่วมกันฮั้วประมูลการจัดซื้อปุ๋ยอินทรีย์เพื่อแจกเกษตรกรที่เดือดร้อนเมื่อปี ๒๕๔๔ - ๒๕๔๕ กว่า ๑.๓ แสนตัน รวมวงเงินกว่า ๓๖๗ ล้านบาท

๔. คดีกล่าวหา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรีกับพวก คดีออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย ๒ ตัว และ ๓ ตัว (ห่วยบนดิน)

ด้านตรวจสอบทรัพย์สิน มีคดีสำคัญ

๑. กรณีการไต่สวนข้อเท็จจริงและดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ เช่น

คดีกล่าวหานายรักเกียรติ สุขธนะ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ร่ำรวยผิดปกติ ๒๓๘.๘ ล้านบาท

คดีกล่าวหานายสุนทร ตันถาวร ผู้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๑๕.๒ ล้านบาท

๒. กรณีจิตใจไม่เย็นหรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิด เช่น

คดีตรวจสอบทรัพย์สินพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี นายพิเชษฐ์ สติรชวล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม นายประยุทธ์ มหากิจศิริ สมาชิกวุฒิสภา นายสุชุม เชิดชื่น สมาชิกวุฒิสภา นายจิรายุ จรัสเสถียร ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

ด้านการป้องกันการทุจริต

๑. การเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอนี้ต่อคณะรัฐมนตรี เช่น มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กรณีโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้างมลพิษ

สิ่งแวดล้อม มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดซื้อยาของกระทรวงสาธารณสุข มาตรการติดตั้งระบบควบคุมการจัดเก็บค่าธรรมเนียมผ่านทางด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

๒. โครงการที่สำคัญ เช่น โครงการกัลยาณมิตร ป.ป.ช. โครงการรักษาติถูกทางสร้างเสริมความซื่อสัตย์สุจริต การตอบแทนผู้กระทำคุณงามความดีในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และยกย่องผู้ประพฤติปฏิบัติตนชอบด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ค่ายเยาวชนสัมพันธ์

องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) (ยุคที่ ๒)

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ออกแบบเน้นการควบคุมกำกับและตรวจสอบนักการเมืองอย่างเข้มงวดทำให้การทุจริตรูปแบบเดิมมีการพัฒนารูปแบบที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ประกอบกับกลุ่มทุนธุรกิจ ได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นโดยเฉพาะในการเลือกตั้งในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ พรรคไทยรักไทยภายใต้การนำของนายทักษิณ ชินวัตร ได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงมาเป็นอันดับหนึ่ง ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลและได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอีก สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้โดยเป็นรัฐบาลพรรคเดียว การบริหารงานภายใต้การนำของนายทักษิณ ชินวัตร ได้เกิดข้อครหามากมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนในโครงการต่าง ๆ ของรัฐ และการทุจริตเชิงนโยบายจนกระทั่งในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ พลเอก สนิธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกและผู้นำเหล่าทัพ ได้ทำรัฐประหาร ภายใต้ชื่อ “คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” หรือ คปค. โดยยึดอำนาจรัฐบาลของนายทักษิณ ชินวัตร โดย คปค. ได้ให้เหตุผลในการทำรัฐประหารครั้งนี้ คือการทุจริตของรัฐบาล นายทักษิณ ชินวัตร และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือเรียกโดยย่อว่าคณะกรรมการ คตส. ตามประกาศฉบับที่ ๓๐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ มาดำเนินการตรวจสอบการดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ที่ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบโดยบุคคลในคณะรัฐมนตรี หรือคณะของนายทักษิณ ชินวัตร และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๔๙ และต่อมาภายหลังได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยในรัฐธรรมนูญฉบับนี้การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐยังคงให้มีองค์กรอิสระคือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเช่นเดิม แต่ในส่วนของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ได้กำหนดให้ดำเนินการตรวจสอบเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับผู้อำนวยการกองขึ้นไป ทั้งนี้เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เน้นการดำเนินการกับผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงและนักการเมือง ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับล่างหรือต่ำกว่า ผู้อำนวยการกองก็ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) สำหรับการสรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๖ วรรคสาม บัญญัติให้มีคณะกรรมการสรรหา ๕ คน ประกอบด้วย ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผลงานสำคัญในด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในยุคนี้ มีดังนี้

ด้านปราบปรามการทุจริต มีคดีสำคัญ

๑. คดีกล่าวหานายบุญทรง เตริยาภิรมย์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ กับพวก ทุจริตโครงการรับจำนำข้าวและการระบายข้าว ส่งผลให้รัฐบาลต้องใช้กรอบวงเงินเกิน ๕ แสนล้านบาท

๒. คดีกล่าวหานางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กรณีละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ปล่อยปละละเลยให้เกิดความเสียหายในโครงการรับจำนำข้าว

๓. คดีกล่าวหานายสุรพงษ์ สืบวงศ์ลี กรณีใช้อำนาจในตำแหน่งและหน้าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สั่งการ แทรกแซง และครบงำ แต่งตั้งบุคคลเป็นคณะกรรมการคัดเลือกประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการธนาคารแห่งประเทศไทย และกรณีใช้อำนาจในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อนุมัติแก้ไขสัญญาสัมปทานโครงการดาวเทียมสื่อสารในประเทศ เพื่อลดสัดส่วนการถือหุ้นในบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ในบริษัท ชินแซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน) โดยมีชอบ

๔. คดีกล่าวหานายสาธิต รั้งศิริ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพากร และนายศุภกิจ ริยะการ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๒๒ กรณีทุจริตคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเท็จ

๕. คดีกล่าวหานายประชา ประสพดี อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้สถานะหรือตำแหน่งรัฐมนตรี ก้าวก่ายแทรกแซงการดำเนินงานของคณะกรรมการองค์การตลาดที่พิจารณาเรื่องการทุจริตของอดีตผู้อำนวยการองค์การตลาด เพื่อช่วยเหลืออดีตผู้อำนวยการองค์การตลาด

๖. คดีกล่าวหา พลอากาศเอก สุกำพล สุวรรณทัต อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม กรณีเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงการแต่งตั้งนายทหารชั้นนายพลให้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงกลาโหม โดยมีชอบ

๗. คดีกล่าวหานางจิตราภรณ์ เตชะชาญ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับพวก ทุจริตเกี่ยวกับการเช่ารถยนต์เป็นรถส่วนกลาง แต่นำไปใช้เป็นรถประจำตำแหน่งและเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยไม่มีสิทธิ

ด้านตรวจสอบทรัพย์สิน มีคดีสำคัญ

๑. กรณีการไต่สวนข้อเท็จจริงและดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ เช่น

คดีกล่าวหานายสมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๑๖ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหานายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม อดีตปลัดกระทรวงคมนาคม ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๖๕ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหา พลเอก เสถียร เพิ่มทองอินทร์ ปลัดกระทรวงกลาโหม ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๒๙๖ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหานายธาริต เพ็งดิษฐ์ อดีตอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๓๔๖ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหานายเกษม นิยมรัตน์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองคการบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ร่ำรวยผิดปกติ ๑๘๖ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหานายสาธิต รังคสิริ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสรรพากร ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๗๑๔ ล้านบาทเศษ

คดีกล่าวหานายศุภกิจ ริยะการ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๒๒ ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๓๑ ล้านบาทเศษ

๒. กรณีจิตใจไม่เย็น หรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิด เช่น

คดีตรวจสอบทรัพย์สินนายเกษม นิยมรัตน์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองคการบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรองนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด เชียงใหม่ นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม อดีตปลัดกระทรวงคมนาคม นายจรัส ดิษฐาภิชัย ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

ด้านป้องกันการทุจริต

๑. การเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เช่น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรการป้องกันการทุจริตกรณีคู่สัญญาของทางราชการใช้หนังสือค้ำประกันหรือหนังสือรับรองปลอม

๒. โครงการที่สำคัญขับเคลื่อนผ่าน ๕ กลไก คือ ภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน ภาครัฐ ภาคเอกชน กลไกทางศาสนา กลไกทางการศึกษา เช่น โครงการลูกเสือช่อสะอาด โครงการรักษาดีถูกทางสร้างเสริมความซื่อสัตย์สุจริต กิจกรรมกัลยาณมิตร ป.ป.ช. โครงการประกวดพูด การจัดทำแผนอบจ. โปร่งใส ป้องกันการทุจริต โครงการเสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) (ยุคที่ ๓)

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยชนะการเลือกตั้งได้เป็นรัฐบาลโดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลภายใต้การนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ใช้นโยบายตามที่ได้หาเสียงไว้มาปฏิบัติ คือโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตันละ ๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งมีการทุจริต เกิดความเสียหายต่อประเทศเป็นเงินจำนวนมาก รวมทั้งรัฐบาลได้เสนอนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์กับเสนอกฎหมายนิรโทษกรรมเพื่อช่วยเหลือนายทักษิณ ชินวัตร ที่หลบหนีโทษคดีอาญาไปอยู่ต่างประเทศทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองโดยกลุ่มประชาชน ซึ่งนำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ที่เรียกตนเองว่า “คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (กปปส.) ได้มีการชุมนุมเพื่อขับไล่รัฐบาลโจร จนทำให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ครั้งดังกล่าวประกาศยุบสภาพร้อมกำหนดวันเลือกตั้งในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ แต่การเลือกตั้งถูกศาลรัฐธรรมนูญตัดสินว่าเป็นโมฆะอันเนื่องมาจากไม่สามารถทำการเลือกตั้งได้ทั่วประเทศเพราะโดนขัดขวางจากกลุ่มผู้ชุมนุม และสถานการณ์ทางการเมืองมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

มีผู้เสียชีวิตจากการชุมนุมทางการเมืองจำนวนมากจนเมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกและคณะ ได้ทำการรัฐประหารภายใต้ชื่อ “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ” (คสช.) ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการร่างรัฐธรรมนูญไว้โดยมีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งมีนายมีชัย ฤชุพันธ์ เป็นประธานกรรมการ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งร่างโดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นรัฐธรรมนูญที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ด้วยคะแนนเสียงข้างมากเห็นชอบจำนวน ๑๖,๘๒๐,๔๐๒ คะแนน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๕ และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับฉายาหนึ่งว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปราบโกง โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนี้

๑. รวมศูนย์งานด้านการปราบปรามการทุจริตเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงหรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับได้

๓. ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งต่อมาได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ เนื้อหาในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในมาตรา ๔๘ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไต่สวนคดีทุจริตที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวนและในกรณีจำเป็นอาจขยายระยะเวลาออกไปได้แต่รวมแล้วไม่เกินสามปี เว้นแต่เป็นเรื่องที่ต้องเดินทางไปไต่สวนในต่างประเทศหรือขอให้หน่วยงานของต่างประเทศดำเนินการไต่สวนให้หรือขอรับเอกสารหลักฐานต่างประเทศอาจขยายระยะเวลาออกไปเท่าที่จำเป็นก็ได้

๔. ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง มีกระบวนการสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การไต่สวนได้ความจริง ได้แก่

ก. การจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยาน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่

ข. การกันบุคคลไว้เป็นพยาน กรณีเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลความผิดของเจ้าพนักงานของรัฐรายอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ

ค. การสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว กรณีที่เห็นว่าหากให้เจ้าหน้าที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือเป็นอุปสรรคในการไต่สวน

ง. กรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพราะถูกผู้บังคับบัญชาสั่งให้ทำ ถ้าได้หนังสือโต้แย้งหรือให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งหรือให้ยืนยันคำสั่งแล้วหรือได้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบถึงเบาะแสข้อมูล หรือข้อเท็จจริงภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้กระทำการนั้น ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

จ. การให้เงินรางวัลแก่ผู้ที่ชี้ช่อง แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาในคดีกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐร้ายผิดปกติ อันมีผลให้ศาลมีคำสั่งถึงที่สุดให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

๕. เรื่องการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้กำหนดว่าตำแหน่งใดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และต้องเปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ส่วนตำแหน่งอื่น ๆ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นแสดงรายการทรัพย์สินต่อหน่วยงานที่ตนเองสังกัด

๖. มีการบูรณาการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยให้ภาคประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและร่วมมือกันดำเนินการ เรียกคณะกรรมการคณะนี้ว่า “คณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” หรือเรียกโดยย่อว่า คณะกรรมการ สปท.

๗. มีกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สำหรับที่มาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาซึ่งประกอบด้วย (๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ (๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นกรรมการ (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ (๔) บุคคลซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่ไม่ใช่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี วาระเดียว

ผลงานสำคัญในยุคนี้ในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

ด้านปราบปรามการทุจริต คดีสำคัญ เช่น

๑. คดีกล่าวหานายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร กรณีรู้เห็นให้มีการสลับสับเปลี่ยนร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

๒. คดีกล่าวหานายวัฒนา เมืองสุข เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กับพวกรวม ๑๓ คน ในการทำโครงการบ้านเอื้ออาทร

๓. คดีกล่าวหานายสุรพงษ์ โตวิจักษณ์ชัยกุล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ กรณีออกหนังสือเดินทางให้ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร โดยมีชอบ

๔. คดีกล่าวหานายสามารถ ราชพลสิทธิ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะประธานกรรมการพิจารณารายละเอียดการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์ กับพวกรวม ๒๐ คน

๕. คดีกล่าวหานายจุมพล สำเภาพล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการจังหวัด กรุงเทพมหานคร กับพวกรวม ๑๘ คน ในการจัดทำโครงการค่าใช้จ่ายในการประดับตกแต่งไฟฟ้า เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (Motif of Light)

๖. คดีกล่าวหานายสมบูรณ์ นาเพีย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เขาไร่ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม กับพวก ทุจริตในการสอบแข่งขันบุคคลเพื่อบรรจุ เป็นพนักงานส่วนตำบลจังหวัดมหาสารคาม

๗. คดีกล่าวหานายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม อดีตปลัดกระทรวงคมนาคม กรณีเรียกรับทรัพย์สินจาก บุคคลนอกเหนือจากทรัพย์สิน หรือประโยชน์อันมิควรได้ตามกฎหมาย (รอล์ฟคสวาเคน)

๘. คดีกล่าวหานายนพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ นายพนม ศรศิลป์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ นางสาวประนอม คงพิบูล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และนางชมพูนุท จันฎาไชย และเจ้าหน้าที่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรณีทุจริตงบประมาณโครงการเงินอุดหนุนการบูรณปฏิสังขรณ์วัด การพัฒนาวัด ของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และการเรียกรับเงิน (เงินทอนวัด)

๙. คดีกล่าวหานายวิรัช และนางทัศนียา รัตนเศรษฐ์ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับพวกรวม ๒๔ คน กรณีทุจริตในการจัดสรรงบประมาณเพื่อทำการก่อสร้างสนามฟุตบอลในเขต ๒ จังหวัด นครราชสีมา จากงบแปรรูปคดี

๑๐. คดีกล่าวหานายสุเทพ เทือกสุบรรณ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี กับพวก ทุจริตโครงการก่อสร้างโรงพัก ๓๙๖ แห่ง และอาคารที่พักอาศัย (แฟลต) จำนวน ๑๖๓ หลัง เป็นเหตุให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้รับความเสียหาย

๑๑. คดีกล่าวหานายวิโรฒ สำรวล เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย กับพวก กรณีทุจริตเบียดบังเงินบริจาคจากผู้ปกครองในการรับนักเรียนเงื่อนไขพิเศษ ไปเป็นประโยชน์ ส่วนตน

ด้านตรวจสอบทรัพย์สิน มีคดีสำคัญ

๑. กรณีการได้สวนข้อเท็จจริงและดำเนินคดีร่ำรวยผิดปกติ เช่น

คดีกล่าวหานายเกษม นิยมลรัตน์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งที่ปรึกษานายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๑๘๖,๖๒๐,๖๓๗.๗๖ บาท

คดีกล่าวหานายพนม ศรศิลป์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ ร่ำรวยผิดปกติ จำนวน ๒๑๖,๐๖๒,๘๑๙.๕๔ บาท

คดีกล่าวหาพันตรีวีระวุฒิ วัจนะพุกกะ อดีตเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ร่ำรวย ผิดปกติ จำนวน ๘๙๖,๕๕๔,๗๖๐.๒๘ บาท

๒. กรณีจงใจไม่ยื่น หรือยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิด เช่น

คดีตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินนายธาริต เพ็งดิษฐ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมสอบสวนคดี พิเศษ คดีตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินนายชววิทย์ กมลวิศิษฏ์ เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร (ครั้งที่ ๒) คดีตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินพลตำรวจโทพงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์ เมื่อครั้งดำรง ตำแหน่งผู้บัญชาการสอบสวนกลาง เป็นต้น

ด้านป้องกันการทุจริต

๑. การเสนอมาตรการ ความเห็น หรือข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี เช่น มาตรการป้องกันการทุจริตเพื่อแก้ไขปัญหาการออกเอกสารสิทธิในที่ดินโดยมิชอบ มาตรการเกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนทางสาธารณะ มาตรการเกี่ยวกับการเรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนเพื่อโอกาสในการเข้าเรียนในสถานศึกษา

๒. โครงการที่สำคัญ เช่น การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment) โครงการ STRONG-จิตพอเพียงต้านทุจริต หลักสูตรต้านทุจริตศึกษา จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุป

องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือเรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช.” เป็นองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยที่สุด เพราะเกิดจากการร่วมกันร่างและจัดทำโดยประชาชน จึงถือว่าองค์กร ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่คิดและถูกสร้างขึ้นโดยประชาชน แม้ในช่วงปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ ถึงปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ จะได้มีรัฐธรรมนูญใหม่ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นภายหลังรัฐประหาร และได้มีการปรับปรุงแก้ไขที่มาจากบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้องค์กรนี้เป็นองค์กรอิสระที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึ่งของประชาชน ผู้เขียนจึงเห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้สร้างองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแห่งนี้ขึ้น และการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่ผ่านมาจากยุคที่ ๑ ถึงยุคที่ ๓ ในปัจจุบันถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่แก้ไขยากและฝังรากลึกในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จึงจำเป็นต้องใช้เวลาในการแก้ไข และการแก้ไขปัญหานี้ให้สำเร็จได้นั้น มีใช้หน้าที่โดยเฉพาะขององค์กร ป.ป.ช. เท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม ซึ่งได้แก่ภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจกันอย่างจริงจัง โดยมีองค์กร ป.ป.ช. เป็นองค์กรนำในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ ของทุกฝ่ายอย่างจริงจังว่าในอนาคตสังคมไทยจะปลอดจากการทุจริตหรือไม่

บรรณานุกรม

คณะกรรมการ ป.ป.ช.; รายงานประจำปีตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๒ – ๒๕๖๒

เขาวณะ ไตรมาส; เอกสารประกอบการบรรยายพัฒนาการใหม่ของประชาธิปไตยและนิติธรรม
หลักสูตจริยธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นรป.) รุ่นที่ ๘

วรวิทย์ สุขบุญ; การตรวจสอบนักการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๕๐; การศึกษาอิสระตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์สำหรับผู้นำ
 ภาครัฐและภาคเอกชน รุ่นที่ ๒; พ.ศ. ๒๕๔๗

วรวิทย์ สุขบุญ; การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of
 interest) การทุจริตรูปแบบใหม่ของสังคมไทย; หลักสูตรนักบริหารการยุติธรรมทางปกครองระดับสูง
 รุ่นที่ ๕; พ.ศ. ๒๕๕๗

อรนิภา บำรุงราษฎร์, ระบบการเมืองการปกครอง. สืบค้นข้อมูลจาก

<http://sites.google.com/site/30346mayyy/home/rabxb-krarmeuxng-kar-pkkhrxng>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒
 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

